

Stanisław Mikke

Wolność wielką ceną okupiona

Palestra 50/3-4(567-568), 313-314

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MEMORI CUSTODIRE

Wolność wielką ceną okupiona

Dbajcie o pamięć o Zmarłych, pamięć o Zmarłych jest ważnym świadectwem dla żywych.

Jan Paweł II
Watykan, 15 lutego 2003 r.

Słowa będące mottem wypowiedział Ojciec Święty Jan Paweł II na koniec audiencji prywatnej, podczas której miałem zaszczyt, jako wiceprzewodniczący Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, uczestniczyć w składaniu szczególnego raportu – relacji z kilkuletnich prac ekshumacyjnych oraz wzniesienia i poświęcenia polskich wojennych cmentarzy w Katyniu i w Miednoje (Rosja) oraz w Charkowie (Ukraina). Spoczywa na nich ponad 15 tysięcy wziętych do niewoli polskich żołnierzy, którzy w 1940 roku zostali zamordowani z rozkazu władz Związku Sowieckiego, a zbrodnia ta nie została dotychczas w żaden sposób osądzona, ani nawet oceniona w kategoriach prawnych.

Powszechnie znane jest umiłowanie pokoju przez Jana Pawła II, czemu dał jakże mocny wyraz w 25. roku swego Wielkiego Pontyfikatu. Ale równie silne jest przywiązanie tego Papieża do idei wolności. Wolności narodów, która tkwi – jak się wyraził – „w duchu europejskim”.

W Orędziu z 18 maja z okazji 50. rocznicy bitwy pod Monte Cassino napisał, że w 1939 r. „stało się oczywiste, że nie da się obronić Europy, nie decydując się na wojnę obronną, której pierwszym ogniwem była właśnie Polska”. Inwazja z Zachodu i zaatakowanie ze Wschodu – pisał dalej – „dało początek dwoistej okupacji z obozami koncentracyjnymi: hitlerowskimi na Zachodzie i sowieckimi na Wschodzie, gdzie *dramat katyński* do dziś stanowi świadectwo walki, jaka wówczas została podjęta”.

Ojciec Święty w przywołanym Orędziu sformułował uniwersalny apel, aby tych, którzy oddali życie w obronie niepodległości Ojczyzny, przypominać „przed Bogiem i historią, ażeby nie zamazywać naszej przeszłości”.

Kościół – mówi Papież – wspomina swoich męczenników w martyrologiach. Ale nie wolno do tego dopuścić – podkreśla – aby nie było odtwarzane narodowe mar-

tyrologium. „«Dziś» – zacytujmy Jego słowa – nie można odrywać od całej historii (...) Każde ludzkie «dziś» jest wstępem do przyszłości, do jakiegoś jutra”.

W dniu 3 czerwca 1997 r. w Poznaniu Ojciec Święty zwrócił się do młodzieży: „Świadomość własnej przeszłości pomaga włączyć się w długi szereg pokoleń, by przekazać następnym wspólne dobro – Ojczyznę”. Ma na myśli wolną Ojczyznę. Znał jej smak, wszak urodził się w Niepodległej. Opuszczał ją, udając się do Stolicy Apostolskiej, zniewoloną. Teraz jako pielgrzym odwiedza ją wolną. Zbędne okazały się armie, zbędne były nawet trąby. Wystarczyły wypowiedane słowa. On nie lękał się, choć zagrożenia przybrały realny kształt – niebezpieczeństwo było najwyższe i bezpośrednie. Dlatego i my, Polacy, i inni przestali się lękać. Ale czy byłyby możliwe: odwaga, siła, wiara, gdyby nie historia zapisana w narodowych nekropoliach? Ojciec Święty przypomina o tej prawdzie, stając na wielu cmentarzach. Podczas każdej pielgrzymki do Ojczyzny przybywa też nad groby rodziców i brata, dając świadectwo temu, że tak naprawdę wszystko zaczyna się od pamięci o bliskich Zmarłych.

Ale przypominając obowiązek pamięci o Ofiarach za wolność, pyta: „Czyż nie zachodzi obawa, że z doświadczeń historii nie wyciągamy właściwych wniosków, że pozwalamy się zwodzić «innym duchom»”. Podnosząc tę przestrożę na przyszłość, nawołuje w cytowanym Orędziu, aby „dobrze używać wolności tak wielką ceną okupionej”.

I to jest jedno z wielkich – mające swe źródło także w pamięci narodowej – przesłań Pontyfikatu Ojca Świętego Jana Pawła II.

Stanisław Mikke

Tekst niniejszy ukazał się w języku włoskim w dziele „GIOVANNI PAOLO II. ITINERARI PER IL TERZO MILLENNIO”, zawierającym krótkie wypowiedzi kilkuset prawników z całego świata na temat nauczania Ojca Świętego Jana Pawła II. Książka (1174 str.) została wydana w roku 2004 przez BARDI EDITORE oraz LIBERIO EDITRICE VATICANA z okazji 25. rocznicy Pontyfikatu Jana Pawła II.